

Kihniön lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
2019-2021

1. Suunnitelman tarkoitus ja valmisteluprosessi sekä viestintä kunnassa	2
2. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja kasvuolot	3
2.1 Eri ikäisten lasten hyvinvoinnin nykytila ja sen kehittyminen	3
2.2 Kasvuolojen turvallisuus	4
2.3. Lasten osallisuuden nykytila	5
3. Lasten ja nuorten sekä perheiden palvelut	7
3.1 Varhaiskasvatus	7
3.2 Opetus ja oppilashuolto	8
3.3 Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoiminta	10
3.4 Seurakuntien ja järjestöjen lapsi- ja perhetyö	13
3.5 Tekninen toimi	14
3.6 Sosiaalipalvelut	15
3.7 Terveystieteiden palvelut	17
4. Kunnan/kuntien yhteistoiminta-alueen päämäärät	20
5. Kehittämissuunnitelmat ja yhteistyön tiivistäminen	21
6. Seuranta ja arviointi	26

1. Suunnitelman tarkoitus ja valmisteluprosessi sekä viestintä kunnassa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla **ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä** kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Suunnitelmassa ja sen valmistelussa tarkastellaan lasten ja nuorten palveluja kokonaisuutena. Suunnitelma on laadittu eri toimialojen yhteistyönä. Suunnitelmaa laadittaessa henkilöstö, viranhaltijajohto ja poliittiset luottamushenkilöt ovat olleet mukana. Aukkaat, asiakkaat, lapset ja perheet on otettu mukaan tiedon tuottamiseen, palvelujen suunnitteluun ja niiden toimivuuden ja hyödyllisyyden suunnitteluun. Suunnitelmaa on kierrätetty kommentoitavana nuorisovaltuustossa ja vanhempainoimikunnassa. Suunnitelmaa laadittaessa on käytetty aineistona Kihniön yhtenäiskoulussa määrävuosittain toteutettavaa kyselyä. Viimeisin käytettävissä ollut aineisto on vuodelta 2016. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu kyselyn jälkeen muuttuneet tilanteet.

Suunnitelmaa laadittaessa on huomioitu Kihniön kunnan sosiaali- ja terveystalvelujen kokonaisuulkoistus. Kihniön kunnan sosiaali- ja terveystalvelut on ulkoistettu kolmostien Terveydelle, joka on Parkanon kaupungin ja Pihlajalinnan yhteisyritys. Kihniön kunta ostaa talvelunsa Parkanon kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Suunnitelman koostaneessa työryhmässä on ollut mukana työntekijöitä niin Parkanon kaupungilta, Kihniön kunnalta kuin Kolmostien Terveydeltä.

Kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Suunnitelma varmistaa, että kunnan lasten hyvinvointiin liittyvä toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista sekä pitkäjänteistä, ja että se perustuu yhteistoimintaan ja kumppanuuteen. Suunnitelmassa päätöksentekijät määrittävät kunnan lapsi- ja lastensuojelupolitiikan keskeisen sisällön ja painopisteet sekä varaavat toiminnan ja sen kehittämisen edellyttämät voimavarat. Talvelujärjestelmästä vastaavat johtajat varmistavat lasten ja perheiden tarpeiden mukaisesti kehittyvän talveluvalikon ja talvelujen toimivuuden sekä huolehtivat riittävästä asiakastyön tukijärjestelmistä. Suunnitelma tukee käytännön asiakastyötä niin, että jokaisen lapsen talveluprosessia voidaan toteuttaa lapsen näkökulmasta ja hänen asiakassuunnitelmassaan määritellyllä tavalla.

2. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja kasvuolot

2.1 Eri ikäisten lasten hyvinvoinnin nykytila ja sen kehittyminen

Kihniöläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila on yleisesti ottaen hyvä. Hyvinvoinnin tilan arviointiin on hyödynnetty kouluterveyskyselyä, erilaisten palvelujen määrää ja tarjontaa, palvelujen käyttöä jne. Lapsille ja nuorille on pienestä paikkakunnasta huolimatta tarjolla harrastusmahdollisuuksia, yhdistystoimintaa ja perheille tarkoitettuja tapahtumia. Yhtenäiskoulu ja päivähoito ovat saman katon alla ja alle kouluikäisille on tarjolla erilaisia kerhoja. Neuvola ja kouluterveydenhuolto seuraavat säännöllisesti lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Perheet tulevat kokonaisvaltaisesti huomioituksi.

Ennaltaehkäiseviin palveluihin on panostettu viime aikoina paljon. Tällä hetkellä lastensuojeluilmoitusten määrä Kihniössä on laskusuuntainen, eli ennaltaehkäisevään työhön panostaminen näyttäisi tuottaneen toivotun tuloksen. Syyskuun 2018 puoleenväliin mennessä lastensuojeluilmoituksia on saapunut ja käsitelty 19 kpl. Edellisen vuoden tilastoon verraten lastensuojeluilmoitusten määrä on selvästi laskussa. Lastensuojelun asiakkuudet ovat myös vähentyneet ja osa lastensuojelun asiakkaista on siirtynyt sosiaalihuoltolain alaisiin asiakkuuksiin. Sosiaalihuoltolain mukaiset avohuollon tukitoimet, kuten perhetyö, on lisääntynyt. Lapsensuojelun varhainen puuttuminen on mahdollistanut lastensuojelun vähentymisen. Lapsensuojelulla tarkoitetaan mm. neuvolan palveluita, kouluterveydenhuoltoa, koulun tukitoimia, nuorisotoimen ja perheneuvonnan palveluita. Lastensuojelulla taas tarkoitetaan sosiaalitoimen puuttumista perheen tilanteeseen. Tiivistynyt yhteistyö eri toimialojen välillä on vähentänyt lastensuojelun tarvetta.

Lapsen hyvinvointiin vaikuttaa moni asia, sosiaalihuollon näkökulmasta esille nousevat etenkin perheen varallisuus, vanhempien koulutustausta/äidin koulutus, tukiverkko tai erityisesti sen puuttuminen, vanhempien parisuhde sekä vanhempien rooli lastensa kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Vanhempien vaikutus lapsiin vähenee iän myötä, silloin erityisesti alle kouluikäisillä/alakouluikäisillä vanhempien sosiaaliset ongelmat korostuvat. Eri ikäisillä lapsilla esille nousevat erilaiset pulmat:

Alle kouluikäiset

Vanhempien ongelmat – lasten omat kehitysviiveet

Pääosin alle kouluikäisten mahdolliset pulmat heijastuvat suoraan vanhempien ongelmista, esim. päihteiden käytöstä tai lapsen kehityksellisistä viiveistä ja niiden vaikutuksista perheeseen.

Alakouluikäiset

Edellisten lisäksi oppimisvaikeudet ja koulukiusaaminen

Koulun alettua lapsella saattavat nousta esille erilaiset oppimisen pulmat, sosiaalisista tilanteista selviytyminen ja mahdollinen koulukiusaaminen.

Yläkouluikäiset

Edellisten lisäksi päihdekokeilut ja ihmissuhdetaitojen opettelu.

Toisen asteen opiskelijat

Edellisten lisäksi oman ammattialan löytäminen ja opiskelupaikan saaminen.

Varhainen puuttuminen edellä mainittuihin lapsen/nuoren vaikeuksiin vähentää lastensuojelun tarvetta ja helpottaa yhteiskuntaan sopeutuminen elämän eri vaiheissa.

Yksi tärkeä asia on mahdollistaa jokaiselle lapselle/nuorelle tunne siitä, että kuuluu johonkin ja on merkityksellinen jäsen omassa yhteisössään. Yhteisö muuttuu lapsen kasvaessa; perheen lisäksi varhaiskasvatus, koulu ja harrastustoiminta vaikuttavat lapsen lähiyhteisöinä. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan kihniöläiset lapset- ja nuoret kokevat hyvin kuuluvuutta perheyhteisöön, koulu yhteisöön ja harrastusyhteisöön. Tulevaisuudessa ikärakenteen muutos vaikuttaa lasten ja nuorten määrään oleellisesti. Positiivista pienenevässä lapsiluvussa on, että lapset ja nuoret pystytään palveluissa huomioimaan entistä yksilöllisemmin, mutta toisaalta taas todennäköisyys löytää kaveri tai hyvä ystävä pienenee. Myös riski koulujen säilymisestä paikkakunnalla kasvaa, jos väkiluku vähenee liiaksi.

2.2 Kasvuolojen turvallisuus

Kihniö on pieni yhteisö, jossa osittain vallitsee ”koko kylä kasvattaa”-ajatusmaailma. Lasten elinympäristössä on suurkaupunkeja vähemmän rikollisuuteen tms. turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä.

Pienen paikkakunnan etuja liikenneturvallisuuden kannalta on liikenteen vähyys. Erityiset vaaranpaikat on huomioitu ja niitä seurataan ja päivitetään säännöllisesti monialaisessa liikennetyöryhmässä. Tärkeää on kuitenkin liikennekasvatus kaikenikäisille. Koulu järjestää oppilaiden liikenneturvallisuuskasvatusta yhteistyössä eri tahojen kanssa. Liikenneturvamateriaalia on kunnan toimesta jaettu myös Kihniössä toimiville yhdistyksille ja kunnan eri toimipisteisiin.

Vaikka Kihniö on pieni kunta, ovat harrastusmahdollisuudet kuitenkin melko laajat. Erilaisten yhdistysten järjestämät kerhot ja muu toiminta tukevat lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Seurakunnat toiminnallaan pyrkivät myös tukemaan lapsia ja nuoria. Koulun tiloja on mahdollista käyttää oppilaiden ja opettajien pyörittämään kerhotoimintaan, johon varataan vuosittain myös määrärahaa. Opetushallitus myöntää kunnalle kerhotoiminnan kehittämiseen ja järjestämiseen avustusta. Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria.

Kihniön aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu 1.- 2.- luokkalaisille ja kaikkien luokkien luokkamuotoiseen erityisopetukseen siirretyille oppilaille. Aamutoiminta järjestetään päivähoitossa ja ajoista sovitaan päiväkodin johtajan kanssa. Iltapäivätoiminta alkaa koulupäivän päätyttyä ja kestää enintään klo 17.00 saakka. Toiminta järjestetään, mikäli mukaan ilmoittautuu vähintään 10 lasta.

Kihniössä toteutetaan aktiivisesti erilaisia hankkeita, joilla lisätään lasten mahdollisuuksia osallistua ja harrastaa. Esimerkiksi Liikkuva Koulu - hankkeen turvin on voitu palkata henkilö järjestämään erilaisia matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia lapsille ja nuorille. Meidän Kihniö - hankkeen tavoitteena puolestaan on pienen kuntayhteisön dynamiikan tiivistäminen. Muutokset tuovat haasteita, joihin ratkaisuja aktiivisesti yhdessä mietitään. Työhön on osallistettu myös lapsia- ja nuoria yhteistyössä koulun kanssa.

2.3. Lasten osallisuuden nykytila

Kunnan ja kolmannen sektorin järjestämissä palveluissa ja toiminnassa lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä osallisuus toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon hyvin. Lapsia, nuoria ja perheitä osallistetaan omien palveluidensa toteuttamisessa ja suunnittelussa mm. erilaisten kyselyiden avulla, järjestämällä toimikuntia tai muita vaikuttamiselimitä. Osallisuuden tukeminen on myös jokapäiväistä toimintaa yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa.

Kuten joka paikkakunnalla, on Kihniössäkin eroa lasten ja nuorten osallistumisessa harrastuksiin ja tapahtumiin. Vaikka palveluita olisi tarjolla, kaikki lapset/nuoret eivät kuitenkaan niihin osallistu. Kihniön nuorisovaltuusto on kuntalain (410/2015) 26 §:n mukainen toimielin. Sen tarkoituksena on ajaa nuorten etua, edistää ja kehittää nuorten oloja sekä ajanviettomahdollisuuksia kunnassa.

Nuorisovaltuuston tavoitteita:

- Kihniön nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen kunnallisessa päätöksenteossa, koulussa ja vapaa-ajalla,
- seurata ja osallistua asiantuntijana nuoria koskevaan päätöksentekoon,
- tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja kunnan toimielimille, nuoria ja heidän elinolojaan koskevissa asioissa; nuorisovaltuustolla on em. asioita valmistellessaan oikeus kuulla asiantuntijoita
- yhteistyötä nuorten ja kunnan välillä,
- kehittää ja toteuttaa nuorille suunnattua toimintaa,
- saada nuoret kiinnostumaan yhteiskunnallisista asioista,
- tehdä yhteistyötä monipuolisesti nuorten kanssa työtä tekevien tahojen kanssa.
- vaikuttaa siihen, että kunta kehittäessään yleisiä palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta nuorille. Nuorisovaltuusto voi myös toimia asiantuntijaelimenä sekä nuorten edustajana asioissa, jotka koskettavat nuoria,

- edistää osaltaan nuorille tarkoitettujen palveluja koskevaa tiedottamista ja tiedonkulkua,

Nuorisovaltuusto valitaan vuosittain ja sen toimintaa ohjaa kaksi kunnan sivistystoimen työntekijää. Nuorisovaltuuston jäsenet voivat olla 13–20-vuotiaita kihniöläisiä nuoria, jäsenmäärä on 6 – 10 varsinaista jäsentä.

Kouluterveyskyselyn vuodelta 2016 kihniöläiset kokevat voivansa vaikuttaa koulun asioiden suunnitteluun (86,4%), mutta toisaalta kyselyn tulosten perusteella vaikuttamisesta ei oltu innostuneita tai vaikuttamisen väylät eivät olleet lapsille ja nuorille soveltuvia. Nuorisovaltuuston perustaminen parantaa tilannetta tältä osin.

Kihniön yhtenäiskoulussa toimii oppilaiden vaikuttamiskanavana oppilaskunta. Oppilaskuntaan kuuluvat kaikki koulun oppilaat.

3. Lasten ja nuorten sekä perheiden palvelut

3.1 Varhaiskasvatus

Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta 20 h/vko. Oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen on, jos tarve johtuu vanhemman työstä tai opiskelusta tai yrittäjänä toimimisesta.

Varhaiskasvatusta järjestetään Kihniössä Kettukallion päiväkodissa ja yhden perhepäivähoitajan kotona Linnankylässä. Vuorohoito, viikonloppuhoito ja erityisvarhaiskasvatus toteutetaan päiväkodissa. Lain veloitteen mukaisesti taataan kaikille päivähoitoa tarvitseville alle kouluikäisille lapsille sekä erityistä tukea tarvitseville lapsille mahdollisuus varhaiskasvatukseen.

Kihniössä toimii kolmiryhmäinen Kettukallion päiväkotitoiminta. Päiväkodissa lapset on sijoitettu iän ja kehitystason mukaan kolmeen eri ryhmään. 1-3- vuotiaiden Peiponpesän ryhmässä on 8 asiakaspaikkaa ja kaksi kasvattajaa (2 lh). 3-4 – vuotiaiden Ketunkolon ryhmässä on 21 asiakaspaikkaa ja kasvattajina 1 lto ja 2 lh. Viisivuotiaiden Pöllönpiiristä – ryhmässä on 21 asiakaspaikkaa ja kasvattajina 1 lto ja 2 lh. Päiväkodin henkilökunnan määrä suhteutetaan lasten lukumäärään huomioiden vuorohoidon tarve ja erityisvarhaiskasvatus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Kihniön kunnan varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Kihniön varhaiskasvatussuunnitelman arvoperusta rakentuu huoltajille, lapsille ja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle tehdyn kyselyn pohjalta. Tärkeimmiksi asioiksi nousevat toisen huomioon ottaminen, myönteinen minäkuva ja hyvinvoiva lapsi. Lisäksi nousevat lapsen kuuleminen, leikkiminen ja erilaisuuden hyväksyminen. Tärkeänä koetaan myös turvallinen oppimisympäristö, johon kuuluvat selkeät rajat, turvalliset aikuiset ja myönteinen ilmapiiri. Kihniön varhaiskasvatuksessa näkyy lasten osallisuus, joka toteutuu arjessa lapsen mahdollisuutena vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja saada myönteistä palautetta päivittäin. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää ja sitä toteutetaan tasavertaisina kohtaamisina päivittäin.

Jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä perheen kanssa lapsen aloitettua päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida suunnitelmassa. Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi.

Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat ovat pohjana myös ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmalle eli ryhmävasulle. Ryhmävasun avulla suunnitellaan ryhmän

toimintaa, niin että voidaan ottaa huomioon lapsen oppimiskäsitykset ja monipuoliset työtavat. Kihniössä ryhmävasu tehdään toimintakauden alussa ja sitä päivitetään sekä arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin.

Kihniön varhaiskasvatuksessa tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet sekä lapsen vahvuudet. Lapsen erityisen tuen arvioinnissa ja suunnittelussa hyödynnetään usein psykologisia tai lääketieteellisiä tutkimuksia pedagogisen tuen järjestämisen pohjaksi. Kasvattajien kesken sovitaan yhdessä toimivia käytäntöjä eri vuorovaikutustilanteisiin ja toimintoihin. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien (VEO:n) asiantuntemusta hyödynnetään lapsen yksilöllisen tuen tarpeiden varhaisessa tunnistamisessa, erillisten tutkimusten tarpeellisuuden arvioinnissa sekä tukitoimien järjestämisen suunnittelussa.

3.2 Opetus ja oppilashuolto

Kihniössä toimii yhtenäiskoulu, joka käsittää vuosiluokat 1-9. Yhtenäiskoulussa toimii myös esiopetus ja sillä on yksi rehtori. Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen alakoulun puolella ja yläkoulussa opetussuunnitelma otetaan käyttöön porrastaen vuosina 2017 -2019. Kihniön perusopetuksen arvopohja perustuu uuden opetussuunnitelman mukaisiin arvoihin. Kihniöläisiin arvoihin kuuluvat lisäksi suomalaiset perusarvot kuten työn tekemisen, oman kotiseudun sekä sinnikkyuden arvostaminen. Koulun tehtävänä on tukea myös oppilaan vakaumusta ja hänen kotinsa arvoperustaa.

Koulun tärkein yhteistyökumppani on oppilaan perhe ja huoltajat. Kodin ja koulun yhteiset tavoitteet ja toiminta oppilaan parhaaksi edesauttavat lapsen oppimista, kasvua ja myönteistä kehitystä koko koulupolun ajan. Yhteistyössä painotetaan molemminpuolista luottamusta, avoimuutta, rehellisyyttä ja yhteydenpidon riittävän matalaa kynnystä. Kodin ja koulun yhteistyön vahvistamiseksi Kihniöön on perustettu vanhempainyhdistys. Yhteydenpitoa ja tiedottamista varten koulu käyttää pääasiallisesti Wilma - järjestelmää.

Vuoden 2016 kouluterveyskyselyn mukaan koulunkäynnistä pitää 73% kihniöläisistä 4. ja 6 ja 8. ja 9. luokkalaisista lapsista (koko maa 59,8%). Oppilaista 94,6% (68%) kokee, että luokassa on hyvä työrauha ja 94,4%(76,3%) kertoo, että ryhmän oppilaat viihtyvät yhdessä. Koulu-uupumusta tuntee 11,4% (13,8%). Oppilaista 32,4% kokee, että opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista. Kyselyssä 4. ja 5. luokkalaisista ilmoittaa kokevansa koulustressiä 52,2%, mikä on koko maahan (33,2%) verrattuna korkea prosentuaalinen osuus.

Oppimisen tuki

Kihniön yhtenäiskoulussa toteutetaan valtakunnallista kolmiportaisen tuen järjestelmää oppilaan oppimisen tukemisessa. Kouluterveyskyselyn mukaan muuhun Suomeen verrattuna kihniöläisillä nuorilla on vähemmän vaikeuksia koulunkäynnissä (lukeminen, laskeminen). Yhtenäiskoulussa on yksi laaja-alainen erityisopettaja. Lisäksi Yhtenäiskoulussa toimii kaksi erityisopetuksen pienryhmää, joissa opiskelu tapahtuu kokotai osa-aikaisesti. Eri tuen muodot kuvataan yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa ja oppilashuollon suunnitelmassa.

Oppilaanohjaus

Ohjaustyö Kihniön yhtenäiskoulussa on kaikkien koulussa työskentelevien jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Alakoulun oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Yläkoulussa opinto-ohjaaja koordinoi ohjaustyötä ja on päävastuussa oppilaanohjauksen toteuttamisesta. Kaikki aineenopettajat yhdessä vastaavat edelleen kasvun ja kehityksen tukemisesta ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisestä. Jokaisella oppilaalla tarjotaan henkilökohtaista ohjausta, jolloin hänellä on mahdollisuus keskustella opintoihin, koulutus- ja ammatti valintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Ohjauksessa pyritään hyödyntämään myös erilaisia koulun yhteistyötahoja järjestämällä vierailuja, tutustumiskäyntejä sekä asiantuntijoiden esityksiä. Osa ohjausta ovat työelämään tutustumisen (TET) jaksot.

Oppilashuolto

Oppilashuollon tavoitteena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Oppilashuoltoa ovat mm. koulukuljetukset, kouluruokailu, lukujärjestystekniset asiat, luokka- ja ryhmäkoot, opettajien ja oppilaiden välinen vuorovaikutus, koulun tapahtumat ja tilaisuudet, sekä oppilashuollon palvelut. Oppilashuolto kuuluu koulussa kaikille. Oppilashuollon tavoitteet on kirjattu Yhtenäiskoulun oppilashuoltosuunnitelmaan.

Kunnassa toimii yksi koulukohtainen oppilashuollon ryhmä, joka vastaa koulun yhteisöllisestä oppilashuollosta. Ryhmään kuuluu erityisopettaja, kuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi ja rehtori sekä esiopetuksen opettaja. Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita edustajia, kuten koulun henkilöstöä, vanhempia, oppilaskunnan edustajia, muita viranomaisia.

Oppilashuollon palveluita ovat terveydenhoito-, psykologi - ja kuraattoripalvelut. Kouluterveydenhuolto, koulupsykologi ja koulukuraattoripalvelut järjestetään Kihniön yhtenäiskoulussa lakien edellyttämällä tavalla. Kouluterveydenhuollon ja koulupsykologipalvelut tuottaa Kolmostien Terveys Oy. Koulupsykologi on paikan päällä Kihniössä yhtenä päivänä viikossa klo 9-13. Koulukuraattori toimii Kihniön kunnan sivistystoimessa. Kuraattorin työaika on 50%.

Kouluterveydenhuollossa toteutetaan laajat terveystarkastukset vuosittain 1., 5. ja 8. luokalla, kaikki muutkin luokat tarkistetaan vuosittain. Kuraattori kartoittaa lukuvuosittain luokkien 4. ja 7. luokkahenkeä ja koulussa viihtymistä. Vanhemmat voivat halutessaan osallistua tarkistuksiin ja vanhemmalle varataan mahdollisuus osallistua myös kirjallisesti näihin tarkastuksiin ja kartoituksiin.

Kihniön kunnan hyvinvointisuunnitelman painopistealueena vuosille 2017- 2020 on kouluruokailun kehittäminen ja lasten ja nuorten sekä vanhempien osallistaminen kouluruokailun kehittämisen suunnitteluun sekä kouluaikaisen ruokailun ja välipalatarjonnan kehittäminen. Vuonna 2017 julkaistu kouluruokailusuositus antaa suuntaviivat kouluaikaisen ruokailun ja ruokakasvatuksen toteuttamiseen. Kihniön yhtenäiskoulussa ravitsemushuollossa on otettu huomioon Pirkanmaan alueellisen ravitsemussuunnitelman tavoitteet sekä Syödään ja opitaan yhdessä-kouluruokasuositus. Ravitsemuksellisen elintapaohjauksen keinoina käytetään yhteistyötä kouluterveyden hoitajan kanssa ja Neuvokas-perhe mallin ohjeita. Lisäksi Kihniön yhtenäiskoulussa otetaan käyttöön Pirkanmaan maakuntavalmistelussa luotu "Ruokalatoimikuntamalli", jolla vahvistetaan perheiden osallisuutta kouluruokailun kehittämiseen. Oppilaita kannustetaan

osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tämä osallistaminen toteutetaan kyselyjen avulla. Verrattuna suomalaisiin ikätovereihin kihniöläisistä nuorista 94,6% (68,9%) syö pääruoan kaikkina koulupäivinä.

Koulukuljetuksen toimijoille järjestetty myös koululaiskuljettajakoulutus yhteistyönä Parkanon kaupungin kanssa. Koulu kannustaa oppilaita kulkemaan koulumatkat terveysttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Kihniön hyvinvointisuunnitelmaan 2017- 2020 on kirjattu omaehtoisen liikkumisen lisääminen ja erilaiset koulun kampanjat koulumatkaliikkumisen suhteen pyrkivät lisäämään lasten kiinnostusta liikuntaan. Oppilaita opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään hyvin matkaa tehdessään.

Yksilöllinen oppilashuolto

Oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia oppilashuollon palveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Yksilöllinen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä ja kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti.

Turvallisuus ja kiusaamisen vastainen toiminta

Kihniön yhtenäiskoulu kuuluu KiVa Koulu- ohjelmaan, jolla pyritään ennaltaehkäisemään ja puuttamaan koulukiusaamiseen. KiVa Koulu-ohjelmaan kuuluu selkeä prosessi kiusaamistapausten käsittelyssä, vanhempien tiedottamisessa ja seurannassa sekä KiVa-oppitunnit, joiden avulla koululaisten kaveritaitoja ja ryhmien toimintaa tuetaan kiusaamisen ehkäisemiseksi. KiVa- kouluun kuuluu myös vuosittain kaikille luokille tehtävä kysely kiusaamiseen liittyen. Kouluterveyskyselyssä vuodelta 2017 4. ja 5. luokkalaisista oppilaista koulukiusaamista on lukuvuoden (2016- 2017) aikana kokenut 52,2% Vuosiluokkien 8 ja 9 luokkalaisista 77,8% ei ole joutunut koulukiusaamisen kohteeksi. Kiusaamisen vastaista toimintaa harjoittaa myös MLL:n kouluttamat tukioppilaat, jotka valitaan vuosittain.

Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Kouluyhteisössä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Opetuksen järjestäjä on laatinut suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa, kriisisuunnitelmaa ja pelastussuunnitelmaa. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Tapaturmien määrä Kihniön yhtenäiskoulussa on koko maan lukuja korkeampi kouluterveyskyselyn mukaan 8. ja 9. luokkalaista 27,1%:lle (koko maa 22,2%) ja 4. ja 5. luokkalaisista 22,7%:lle (18,2%) on sattunut tapaturma koulussa tai koulumatkalla.

3.3 Nuoris-, liikunta- ja kulttuuritoiminta

Nuorisolain (27.1.2006/72) mukaisesti nuorisotyön tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisolain lisäksi kuntalain 27 § velvoittaa valtuuston pitämään huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on

edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Nuorisotyön peruspalvelut muodostuvat nuorisotyöntekijästä ja kasvatuksellisesta ohjauksesta, toimintatiloista ja harrastusmahdollisuuksista, liikunnallisesta, kulttuurisesta ja nuorten ympäristökasvatuksesta.

Toiminnan järjestäjinä voivat olla nuoret, heidän omat toimintaryhmänsä, nuorisojärjestöt tai kunta. Lisäksi nuorisotyön palveluja tuottavat seurakunta, yritykset, projektit tai ne tuotetaan seutukunnallisesti. Kihniön kunnassa on yksi päätoiminen nuoriso-ohjaaja ja yksi nuorisotalo, joka sijaitsee kirkonkylän keskustassa.

Liikuntalain (1054/1999) tarkoituksena on mm. edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan alueella. Tavoitteena on selkeästi liikuntaharrastuksen laajentaminen selkeästi uusiin ja liikunnallisesti passiivisiin väestöryhmiin.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa ja järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla (laki kuntien kulttuuritoiminnasta 3.8.1992/728). Kihniöllä kulttuuritoimen palvelujen tuottaminen kuuluu sivistyspalvelujen toimialaan. Nuorisotyön kautta on lisäksi tarjottu kulttuuripalveluja lapsille ja nuorille.

Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoiminnan strategiset tavoitteet Kihniössä ovat: Lasten ja nuorten kasvun tukeminen niin, että mahdollistetaan ja taataan mielekäs, monipuolinen ja turvallinen vapaa-ajanvietto, kansalaisaktiivisuuden kehittyminen ja osallistuminen, syrjäytymisen ehkäisy ja varhainen puuttuminen, nuorten aktiivinen vaikuttaminen nuorisotyöhön ja nuorisotalotoiminta, retket, leirit jne. sekä kuntarajat ylittävä yhteistyö ja valistustyö.

Nuorisotyön laatu ja jatkuvuus turvataan nuorisotyön ammattihenkilön, toiminnallisten toimijoiden ja riittävien määrärahojen avulla. Toiminta on tarkoituksenmukaista, yksilöllistä ja ihmisläheistä. Oikeanlainen ja tasapuolinen tiedottaminen pitää palvelut kaikkien saatavilla ja osallistumiskynnyksen matalana.

Nuorisotalotoiminta: Kihniön kunnassa on käytössä tarkoituksenmukaiset, varustetasoltaan kohtuulliset toimitilat. Nuorille tarjotaan mahdollisuus viettää aikaa yhdessä kavereiden kanssa pelaamisen, musiikin, seurustelun yms. merkeissä. Peli-iltoja järjestetään syksystä kevääseen perjantai-iltaisina. Valvonnasta vastaavat eri yhdistykset. Nuorisolle kaivataan kuitenkin lisää omaa tilaa tavata toisiaan ja harrastaa. Kunta lisää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa ja kokoaa säännöllisesti yhdistyksiä yhteen. Kihniön 4H on osallistunut ”Tänne mä jään hankkeeseen”, ja tehnyt kyselyitä nuorille heidän tilanteestaan ja toiveistaan. Myös discotoimintaa on tarkoitus elvyttää kunnan ja paikallisen nuorisoseuran yhteistyönä.

Nuorisotalon käytössä syntyy helposti ikämuureja ja vakioituneita kävijäryhmiä, jotka estävät käyttäjäkunnan uusiutumista. Ratkaisuina tähän voi olla esim. tehostettu nuorisotalon markkinointi, iän mukaan porrastettu käyttö, tyttöjen omat illat, teemaillat ja järjestöjen omat käyttövuorot. Nuoret voivat itse tehdä talosta viihtyisämmän omatoimisen sisustamisen avulla. Tärkeässä roolissa Kihniössä ovat myös seurakuntien järjestämät nuorisoillat. Helluntaiseurakunnan toiminta pyörii Saalemin tiloissa, luterilaisen seurakunnan

seurakuntatalolla ja Vapaaseurakunta on myös avaamassa keskustan tiloihin oman nuorisotilan. Yhdessä nämä kaikki tarjoavat hyvän perustan nuorison kokoontumispaikoiksi.

Nuorisotoimi järjestää vuosittain yhteistyössä koulun kanssa lasketteluretkiä. Leiri- ja retkitoimintaa järjestetään yhteistyössä järjestöjen ja seurakunnan kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Nuorisojärjestöjen, urheiluseurojen ja muiden toimintaryhmien tukeminen on tärkeää. Järjestöjen toteuttama kansalaistoiminta luo kuntaan uusien palvelujen kysyntää ja näin parantaa kunnan taloutta. Järjestöjen toiminnan kautta tavoitetaan myös niitä nuoria, jotka eivät ole mukana nuorisotalotoiminnassa. Järjestöjen avustusperusteiden myöntämistä on pohdittava yhteistyössä järjestöjen edustajien kanssa. Avustuksia on kohdennettava entistä enemmän itse toimintaan, jota kihniöläiset ohjataan hyödyntämään entistä tehokkaammin.

Lapsille ja nuorille turvataan asialliset ja mahdollisimman monipuoliset liikunnan peruspalvelut omassa kunnassa. Lähiliikuntapaikkoja pidetään yllä ja niitä kehitetään. Urheiluseuratoimintaa tuetaan taloudellisella avustuksella. Kunta järjestää yhteistyössä urheiluseura KihU:n kanssa katu- ja maastojuoksua keväällä ja syksyllä. Myös koulun kanssa vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä erilaisten palloilusarjojen, pyöräilytapahtumien ja kerhojen muodossa. Kunta järjestää myös uimareissuja nuorille kerran kuukaudessa syksystä keväeseen uimahalleihin.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja päihdetyö: Päihdevalistusta järjestetään yhdessä koulujen kanssa erilaisten tapahtumien merkeissä. Kihniöllä varsinkin koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten ryhmän (17- 24-vuotiaat) huomioiminen on kunnan tavoitteena. Pääasiallinen tavoite on ehkäistä nuorten aikuisten sosiaalista ja alueellista syrjäytymistä etsivän nuorisotyön avulla. Kihniössä pyritään yhteistyössä palvelun tuottajan ja järjestäjien kanssa aktivoimaan koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria huomioiden heidän psykososiaaliset ja terveydelliset ongelmansa. Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17-24-vuotiaita vastaavan ikäisestä väestöstä oli 5%. Vuonna 2018 peruskoulun jälkeen jatkopaikan sai jokainen peruskoulunsa päättävä ja nuorisotakuu toimii hyvin. Kihniössä aloitti 2018 AVI:n hankerahoituksen turvin etsivä nuorisotyö. Etsivää nuorisotyötä tehdään 50% työosuudella. Etsivä nuorisotyö on tarkoitettu 15- 29 -vuotiaille nuorille, jotka ovat koulutuksen, työelämän tai muiden palveluiden ulkopuolella. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen tavoitteitaan, kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan ja elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Kihniö on mukana Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen-toiminnassa, joka on nuorille miehille tarkoitettua kutsuntatilaisuudessa syksyllä tarjottavaa palvelua. Se ei liity puolustusvoimiin, vaan on kunnan järjestämää toimintaa, jossa nuori voi keskustella hänelle nimetyn ulkopuolisen henkilön kanssa. Nuori saa tietoa palveluista ja tukea elämäntilanteensa selvittelyssä (esim. opiskelu, asuminen, terveys, työnhaku, toimeentulo). Palvelu on luottamuksellista, maksutonta ja vapaaehtoista.

3.4 Seurakuntien ja järjestöjen lapsi- ja perhetyö

Kihniöllä on myös aktiivisia seurakuntia, jotka tukevat lasten ja nuorten tarkoituksenmukaista kehitystä omalla toiminnallaan.

Kihniön evankelis-luterilaisen seurakunnan lapsityö tarjoaa päiväkerhon, johon ovat tervetulleita 3-6-vuotiaat lapset kerran viikossa. Kerhoryhmiä on kolme. Seurakuntatalolla kokoontuu joka keskiviikko myös perhekerho, johon osallistuu eri ikäisiä lapsia vanhempineen. Rippikoulun lisäksi seurakunnassa on nuorten toimintaa; nuorten iltoja ja isoskoulutuksia järjestetään yhteistyössä Parkanon seurakunnan kanssa.

Vapaaseurakunnalla on koko perheelle suunnatut jumalanpalvelukset joka sunnuntai, jonka yhteydessä on pyhäkoulu lapsille 3 kertaa kuukaudessa. Rukousiltaan kokoonnutaan joka keskiviikko. Perjantaisin Nuorisotalo BASE 55 on auki klo 13-23. Klo 13-18 nuorisotalo on avoinna kaikille lapsille ja nuorille ja klo 18 eteenpäin ikäraja on K-12. Nuortenilta pidetään Basella joka perjantai klo 20-21. Nuortenilta sisältää musiikkia ja nuoret keskenään jakavat ajatuksiaan uskosta ja kuuntelevat opetusta Raamatusta eri henkilöiden toimesta.

Varhaisnuorten kerho kokoontuu n. 1-2 kertaa kuukaudessa. Siellä leivotaan, pelataan, kilpaillaan ja musisoidaan sekä tutustutaan Raamatun Jeesukseen erilaisten kertomusten kautta. Seurakunnan nuoret ja varkkarit järjestävät myös yhdessä kerran kuukaudessa peli-illan Ihantolaan Kihniön keskustassa. Seurakunnalla on myös vahvaa musiikitoimintaa: seurakuntakuoro, nuorisokuoro, varkkarikuoro sekä joitakin muita pienempiä kokoonpanoja. Joka vuosi vapaaseurakunta järjestää suosituksen lastenleirin, jonka kokonaisvahvuus on n. 100 henkilöä. Seurakunta järjestää myös joka toinen vuosi juhannusjuhlat Raskinrannassa, jossa vieraillee yleensä n. 2000 ihmistä. Vapaaseurakunnalla on koko perheelle suunnatut jumalanpalvelukset joka sunnuntai, jonka yhteydessä on pyhäkoulu lapsille 3 kertaa kuukaudessa.

Kihniön Helluntaiseurakunta järjestää Mix-kerhoa koululaisille, jossa pieni hetki Raamatun kertomusten parissa ja sen jälkeen askartelua, leipomista tms. Lasten kesäleiri järjestetään myös vuosittain Eräveikkojen erämajalla. Seurakunnan kanssa läheisessä yhteydessä toimii myös mikroautokerho Gospel Karting oman yhdistyksensä puitteissa. Siellä toimitaan kristillisellä arvopohjalla pyrkien ohjaamaan nuoria terveellisiin elämäntapoihin ja liikennekäyttäytymiseen. Kerhosta lähdetään yhdessä linja-autolla aina ajoretkille lähialueille. Nuorteniltoja järjestetään yhdessä muiden seurakuntien kanssa perjantaisin joko helluntaiseurakunnan tiloissa, Puumilassa sekä Base 55-tiloissa. Nuortenilloissa käydään läpi Raamattua, keskustellaan, musisoidaan ja syödään yhdessä. Seurakunnasta tehdään myös yhteisiä reissuja eri tilaisuuksiin ja konsertteihin.

Kihniön kolme seurakuntaa järjestää yhdessä vuosittain muutaman isomman Kids' action Night –lastentapahtuman, joka kerää suuren määrän kihniöläisiä lapsia yhteen Kihniön yhtenäiskoulun tiloihin. Tapahtumassa on tarjolla monenlaisia aktiviteetteja, musiikkia, kristillistä opetusta ja jättinyttarit.

Kihniön 4H-yhdistys

4H-toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta nuorisotoimintaa ja toiminta-ajatuksena on tukea lasten ja nuorten tasapainoista kehitystä ja kasvattaa heistä arjen-elämässä pärjääviä kansalaisia. 4H-yhdistyksen tarjoamat palvelut lapsille ja nuorille koostuvat kerhotoiminnasta, leireistä, retkistä, kursseista ja erilaisista kilpailuista. Tavoitteena on tarjota nuorisolle laadukkaita vapaa-ajan toimintoja koko Kihniön kunnan

alueella. 4H-toiminta on kaikille avointa ja tarjoamme mahdollisimman monipuolista toimintaa riippuen ohjaajaresursseista.

Toiminnan ydinajatus on tekemällä oppiminen: käytännössä harjoitellaan mm. kokkausta, kädentaitoja sekä tehdään pieniä yrittäjyystehtäviä tavoitteena, että nuori saa tulevaa elämäänsä varten tarvittavia käytännön taitoja. Varttuneimmille nuorille tarjotaan mahdollisuutta osallistua ohjaustoimintaan esim. kerho- ja leiriohjaajina ja heidän kehittymistä tuetaan kurssittamalla heidät ko. tehtäviin. Nuoret otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja omatoimisuuteen kannustetaan. Yläkouluikäiset voivat saada 4H:n kautta palkkatyötä esim. kesätyön muodossa. Käynnistymässä on myös ajokortti työelämään koulutusta.

Kihniöllä toimivia lasten ja nuorten parissa toimivia muita järjestöjä ovat Mannerheimin lastensuojeluliitto, Kihniön urheilijat jne. Lisäksi Kihniöllä on aktiivisesti toimivia metsästysseuroja ja kyläyhdistyksiä. Myös eri poliittiset järjestöt tekevät lapsi- ja nuorisotyötä.

3.5 Tekninen toimi

Ongelmakohteena ja liikenneympäristön parantamiskohteena on noussut esille Yhtenäiskoulun piha-alue ympäristöineen. Varsinkin saattoliikenteen turvallisen sujumuuden varmistaminen on ollut esillä. Kihniön kunta on teettänyt elokuussa 2018 liikennesuunnittelijalla koulun aluetta koskevan luonnoskuvat jalankulkuyhteydestä Kihniöntieltä koululle sekä saattoliikenteen järjestämisestä Kettukalliontien puolelle.

Koko kuntaa koskeva liikenneturvallisuussuunnitelma (Luoteis-Pirkanmaan viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelma) on valmistunut vuonna 2016. Suunnitelmassa on esitetty toimenpide-ehdotuksia liittyen yhteistyöhön, liikennekasvatukseen, ja -tiedotukseen, liikenneympäristön parantamiseen, liikenteen valvontaan sekä liikenteen ja maankäytön suunnitteluperiaatteisiin. Edellä mainittuihin toimenpiteisiin on jo ryhdytty ja liikenneturvallistyöryhmän työ jatkuu edelleen.

Teknisen toimen toimialaan kuuluvat muun muassa katu- ja muut yleiset alueet. Muihin yleisiin alueisiin kuuluvat leikkipaikat, joita kunnan ylläpidossa on neljä:

- OP-perhepuisto
- Yhtenäiskoulun piha-alue
- Koivikon rivitalojen leikkipaikka
- Rajakallion leikkipaikka

Lisäksi taloyhtiöiden piha-alueilla on leikkivälineitä taloyhtiöiden asukkaiden käytössä.

Leikkipaikkoja kunnostetaan määrärahojen puitteissa kohderyhmää kuunnellen. Välinevalinnoissa on pyritty huomioimaan eri ikäryhmät ja se, että eri leikkipaikoissa olisi hieman eri tyyppisiä leikkivälineitä.

Kihniöllä toteutettiin kesällä 2018 ”kyläraitti-kävely”, jossa yhdessä maisemasuunnittelijan, asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja kunnan luottamushenkilöiden kanssa pohdittiin miltä kylän raitilla näyttää ja mitä sille tulisi tehdä. Kävely oli osa ”Meidän Kihniö”-hanketta, johon liittyi myös koululaisten osallistaminen em. teemalla.

Alakoululaisten eniten toivoma asia oli, että vanhan koulun pihaan tulisi monitoimikenttiä ja kiipeilytelineitä. Nämä toiveet menevät jatkosuunnitteluun, kunhan vanhan koulun jatkokäyttö (purku/joku muu käyttö/ toimenpide) selviää.

Yläkoululaisten toiveet ja kehittämisideat olivat hajanaisempia kuin alakoululaisten ideat, ja havainnot liittyivät paljon raitin yksityiskohtiin, kuten mainoskyltteihin, roskiksiin, tuhkakuppeihin, penkkien ja opasteiden ehostamiseen.

Kaikki saadut ideat ja ehdotukset käsiteltiin ja niistä laadittiin koko alueen yleissuunnitelma, yleispiirteinen katusuunnitelma sekä vanhan koulun ympäristön suunnitelma. Suunnitelmat otetaan huomioon alueita kehittäessä.

Kihniön sivukylillä tai muulla haja-asutusalueella ei ole kunnan toimesta rakennettuja leikkipaikkoja mutta luonnonläheisiä toimintaympäristöjä, joissa voi lasten ja nuorten kanssa viettää aikaa ja harrastaa eri liikuntamuotoja on useita, kuten esimerkiksi Käskyvuori, uimapaikat Aitolahti/Pyhäniemi/ Riviera ja talvisin moninaiset luistelu- ja hiihtomahdollisuudet. Liikunta – ja vapaa-ajan toimintoja kehitetään kunnassa koko ajan, esimerkiksi keväällä 2019 saadaan uudet, päivitetyt suunnistuskartat tukemaan suunnistusharrastusta.

3.6 Sosiaalipalvelut

Sosiaalihuoltolain tultua voimaan 1.4.2015 tavoitteeksi tuli kiinnittää yhä enemmän huomiota lasten ja perheiden hyvinvointiin ja taata tietynlaiset palvelut jokaisen kuntalaisen saataville ja erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Lain tavoitteena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta, turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet, edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa ja parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä em. tavoitteiden toteuttamiseksi.

Sosiaalityön kokonaisuudella pyritään edesauttamaan kuntien asukkaiden hyvinvointia ja ehkäisemään ongelmien syntyä tai pahenemista. Perheen kohdatessa vaikeuksia esimerkiksi vanhemman mielenterveys- tai päihdeongelmien vuoksi, perhe voi hakeutua aikuissosiaalityön ja perusturvan palveluihin. Aikuissosiaalityössä tavoitteena on vahvistaa yksilön ja perheen itsenäistä selviämistä.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu perustuvat sosiaalihuoltolakiin. Yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä edistetään myös muiden hallinnonalojen toimenpitein usein yhteistyössä sosiaalihuollon kanssa. Asiakkuus lapsiperheiden sosiaalipalveluihin arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Matalan kynnyksen palvelua ovat sosiaalihuoltolain alaiset palvelut, jotka eivät edellytä lastensuojelun asiakkuutta, vaan niillä pyritään estämään kyseisen asiakkuuden synty. Keskeistä on perheen palvelutarpeen arviointi viranomaisyhteistyössä.

Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu perustuu lastensuojelulakiin. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojeluilmoitusten vastaanotto, lastensuojelutarpeen selvitys, lastensuojelun avohuollollinen työskentely, kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto ja jälkihuolto kuuluvat lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun työskentelyyn.

Lapsioikeudellisissa asioissa sosiaalityöntekijä-lastenvalvojat auttavat perheitä. Lapsen huoltoon, asumiseen ja tapaamiseen liittyvät neuvottelut ja sopimusten vahvistaminen sekä elatussopimusneuvottelut ja sopimusten vahvistaminen kuuluvat lastenvalvojan työhön. Isyyden selvittäminen on siirtynyt lastenvalvojalta äitiysneuvolan työntekijän tehtäväksi.

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaaksi hakeudutaan, kun tarvitaan apua ja neuvoja lapsen kehityksen turvaamiseksi tai perhetilanteiden selvittämiseksi. Kasvatus- ja perheneuvonta tavoittaa hyvin palvelujen tarpeessa olevia kuntalaisia. Neuvonta pyrkii olemaan matalan kynnyksen palvelupaikka ja toiminnan painotus on ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa puuttumisessa. Tarpeeksi varhain huomattavat orastavat ongelmat huomioidaan ja palveluita tarjotaan lapsiperheiden arjen turvaamiseksi.

Lapsiperheiden ennaltaehkäisevän perhetyön tavoitteena on tukea perhettä arjessa selviytymisessä. Neuvolan perhetyö on yksi keskeinen ennaltaehkäisevän perhetyön työmuoto, joka on tarkoitettu varhaiseksi tueksi perheille, kun huolet ovat vielä pieniä tai ongelmia halutaan ennaltaehkäistä. Se kohdentuu vauvaa odottaville ja muille neuvolan asiakasperheille. Tuki on lyhytkestoista keskustelu- ja ohjausapua esimerkiksi vauvan odotukseen, lastenhoitoon tai parisuhteeseen liittyvissä asioissa. Ennaltaehkäisevää palvelua tarjotaan myös kouluikäisille samalla ajatuksella matalan kynnyksen palveluna.

Lapsiperheiden kotipalvelua perheillä on oikeus saada, kun on pääasiallisesti tuentarve kodinhoidollisissa tai lastenhoidollisissa asioissa. Lapsiperheiden kotipalvelun tarve arvioidaan tapauskohtaisesti, ja se on pääosin maksullista. Palvelusta perittävät maksut päättää lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain 1301/2014 (19 §) mukaista toimintaa. Lapsiperheiden kotipalvelun työntekijän työskentelyn tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä vahvistamalla perheen arjessa selviytymistä ja elämänhallintaa yleensä.

Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma eli LAPE on Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihanke ja Pirkanmaan Pippurihanke sen osahanke. Pirkanmaan Pippuri-hankeen päätavoite on, että tulevaisuudessa lasten, nuorten ja perheiden palvelut tuotetaan alueellisesti integroituna kokonaisuutena. Siinä sosiaali- ja terveyspalvelut, varhaiskasvatus, opetustoimi sekä kulttuuri-, vapaa-aika-, liikunta- ja nuorisopalvelut täydentyvät luontevasti laajan kolmannen sektorin, seurakunnan ja yksityisen sektorin toimijoiden avulla. Pirkanmaalla tavoitteen saavuttamiseen on erityisen hyvät edellytykset, sillä hankkeen toteutukseen osallistuvat kaikki alueen kunnat ja kaupungit sekä lukuisa joukko kolmannen sektorin ja muita toimijoita. Kihniössäkin on aihepiiriin liittyvä työ jo käynnistetty ja hankkeen myötä kunnat ja kaupungit saavat hyvän tuen kehitystyön edistämiseen. LAPE-muutosohjelmassa lapsen etu ja vanhemmuuden tuki ovat ensisijaisia. Peruspalveluita vahvistetaan ja siirretään painopistettä ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen. Myös koulua ja varhaiskasvatusta kehitetään tukemaan lapsen hyvinvointia.

LAPE-hankkeen yhtenä päätavoitteena on ollut perustaa perheiden kohtaamispaikka, jossa palvelut tuodaan lähemmäksi perheitä. Kihniö/Parkano-alueelle tällainen kohtaamispaikka on saatu avattua ensimmäisten joukossa Pirkanmaalla. Perheiden talossa työskentelee perhepalveluista perheneuvonta, perheneuvolan psykologipalvelut, koulupsykologin palvelut, sekä perhetyöntekijät. Talossa toimii tällä hetkellä MLL:n perhekerho, sekä seurakunnan järjestämä iltakerho ja perhepesä. Perheiden talon avajaisia vietettiin marraskuussa 2018 ja toimintoja lisätään kysynnän mukaan. Perheiden talo sijaitsee Parkanon keskustassa ja on avoinna kaikille kihniöläisille ja Parkanolaisille lapsiperheille.

3.7 Terveydenhuolto

Äitiysneuvolasta alkavan lapsen terveydentilan seurannan ja perheen hyvinvointiin tähtäävien terveyspalveluiden tavoitteena on saavuttaa valtaosa ikäryhmään kuuluvista lapsista ja nuorista. Säännöllisten tarkastusten tarjoamisella ja niihin osallistumisella on kansanterveydelliset vaikutukset terveyden ja terveiden elämäntapojen edistämiseksi ja pahoinvointikehityksen varhaisessa havainnoinnissa ja katkaisemisessa. Kehityksen seurannan sekä lapsen ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen edistämisen lisäksi neuvoloiden tehtävänä on tiedottaa yhteiskunnan tarjoamista palveluista lapsiperheille.

Äitiysneuvolan palveluiden avulla pyritään turvaamaan äidin, sikiön, vastasyntyneen ja perheen mahdollisimman hyvä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä mahdollisten häiriöiden ja sairauksien varhainen toteaminen ja hoitoonohjaus.

Lastenneuvolapalvelut on tarkoitettu kaikille alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen lapsen terveen kasvun ja kehityksen tukemiseksi ja turvaamiseksi.

Lastenneuvolan tehtävänä on:

mahdollistaa vanhemmille ajantasaisen ja tutkimukseen perustuvan tiedon saaminen lapseen, perheeseen ja näiden terveyden edistämiseen liittyvissä asioissa
mahdollistaa vanhemmille riittävästi tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen perheen toimivuuden vahvistamiseksi
tukea vanhempia turvalliseen lapsilähtöiseen ja turvallisen aikuisuuden sisältävään kasvatustapaan
seurata ja tukea lapsen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä
antaa rokotusohjelman mukaiset rokotukset ja pitää yllä lasten rokotussuojaa
tunnistaa mahdollisimman ajoissa epäsuotuisan kehityksen merkit lapsessa, perheessä ja elinympäristössä sekä puuttua varhain terveyttä vaarantaviin tekijöihin (lastensuojelu)
ohjata lapsi ja perhe tarvittaessa muille asiantuntijoille tutkimuksiin tai hoitoon (esim. psykologi, puheterapia, fysioterapia, toimintaterapia, erikoissairaanhoido)

Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat koulujen terveydellisten olojen valvonta sekä niiden oppilaiden terveydenhoito sekä terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset.

Kouluterveydenhuollon tehtävät voidaan jakaa neljään osa-alueeseen:

- osallistuminen koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen
- työolojen ja koulutyön terveellisyyden ja turvallisuuden valvonta ja edistäminen
- oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen, arviointi ja edistäminen
- osallistuminen oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen yhteistyössä muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

Kouluterveydenhuolto:

Kihniöllä kouluterveydenterveystenhoitaja pyrkii tarkastamaan oppilaat vuosittain valtioneuvoston asetuksen 380/2009 ohjeistuksen mukaan. Mikäli tarkastuksia ei ajan puutteen vuoksi ehditä tekemään ne jäävät pois ensisijaisesti neljänneltä ja sen jälkeen

toiselta luokalta. Lääkärintarkastuksessa oppilaat käyvät peruskoulun aikana kolmasti. Ensimmäisen luokan tarkastukseen kutsutaan myös lapsen vanhemmat. 5. ja 8. luokan tarkastukseen tullessaan oppilas palauttaa kotona täytetyn kyselylomakkeen. Oppilaalle kahdeksannella vuosiluokalla tehtävässä laajassa terveystarkastuksessa arvioidaan oppilaan erityiset tarpeet ammatinvalinnan ja jatko-opiskelun kannalta sekä suunniteltava tarvittavat tukitoimet. Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka tuottaa muun muassa tietoa yhdistettäväksi 5. ja 8. vuosiluokilla koululaisille tehtäviin laajoihin terveystarkastuksiin. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Kihniön kunnassa säännölliset luokkatarkastukset toteutuvat kattavasti ja hyvin. Kaikki oppilaat tarkastetaan kerran vuodessa ja laajat tarkastukset tehdään normaalisti 1, 5 ja 8 luokkalaisille.

Erikoistutkimukset kouluterveydenhuollossa

Koululainen ohjataan terveydenhoitajan läheteellä tarvittaessa silmälääkärille. Kuuloasioissa ohjataan erikoissairaanhoidon. Psykiatrin tutkimukset tehdään pääosin erikoissairaanhoidossa. Perhe- ja kasvatusneuvonnan psykologi tekee psykologin tutkimukset tai ne ostetaan ostopalveluna.

Äitiys- ja ehkäisyneuvola:

Kihniöllä äitiysneuvolan tarkastukset toteutuvat suositusten mukaisesti. Ensisynnyttäjällä on 11–16 käyntiä terveydenhoitajalla, uudelleensynnyttäjällä 9–14. Lääkärikäyntejä on neljä: alku-, keski- ja loppuraskaudessa sekä synnytyksen jälkitarkastus. Suositusten mukaiset, alkuraskauden ensimmäisellä lääkärikäynnillä tehtävät ultraäänitutkimukset tehdään Kihniöllä. Ehkäisyneuvolassa tehdään raskauden ehkäisyä tarvitsevalle nuorelle alkuhaastattelu ja tarpeelliset tutkimukset mahdollisten riskitekijöiden kartoittamiseksi sekä annetaan valistusta ehkäisyyn ja vastuulliseen sukupuolikäyttäytymiseen liittyen. Opiskelija saa e-pillereitä 9 kuukaudeksi maksutta e-neuvolasta tai kouluterveydenhuollosta. Samalla hänet sitoutetaan kontrollikäynteihin.

Vauvaikäiset:

Kihniön neuvolassa neuvolakäyntejä tehdään alle vuoden ikäisenä terveydenhoitajalla 8–10. Ensimmäinen terveydenhoitajan käynti on vastasyntyneen kotona yhdessä perhetyöntekijän kanssa, tarpeen vaatiessa myös toinen käynti tehdään perheen kotona. Lääkärillä käyntejä on kolme 2 kk:n, 4 kk:n ja 8 kk:n ikäisenä, joten asetuksen mukaiset käynnit toteutuvat.

Leikki-ikäiset:

Kihniöllä 1–5 -vuotiailla on mahdollisuus käydä terveydenhoitajalla vuosittain. Lääkärikäynnit ovat nykyisin 18 kuukauden ja 4-vuoden iässä.

Lastenneuvolatyöryhmä:

Lastenneuvolatyöryhmä on moniammatillinen ryhmä, joka kokoontuu 2 kertaa vuodessa. Työryhmään kuuluu lastenneuvolan terveydenhoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä, perhetyöntekijä ja päivähoitajajohtaja.

Kutsuntaikäiset:

Kouluterveydenhoitaja suorittaa yhdessä lääkärin kanssa kutsuntaikäisten terveystarkastukset sen vuoden keväällä, kun nuori täyttää 18 vuotta.

Suun terveystarkastukset:

Kihniöllä suuhygienisti tekee suun terveystarkastuksen 8 kk:n ikäisille ja leikki-iässä vuosittain. Myös peruskoululaiset käyvät vuosittain suun terveystarkastuksessa. Tarkastuksissa selvitetään suun terveydentila, kehitys ja hoidon tarve.

Resurssit:

Kihniöllä äitiysneuvolan terveydenhoitaja hoitaa raskaana olevat äidit. Lastenneuvolan terveydenhoitaja hoitaa 0-5-vuotiaat lapset ja ehkäisyneuvolan. Kouluterveydenhoitaja hoitaa 6- vuotiaiden terveystarkastuksen, koululaisten ja kutsuntaikäisten tarkastukset, koululaisten ehkäisyneuvonnan sekä aikuisten joukkotarkastukset, johon kuuluvat 70 ja 80-vuotiaat, omaishoitajat ja pitkäaikaistyöttömät. Terveystarkastajat lomittavat toisensa, sijaisia ei ole. Lääkäri on neuvolassa kahden viikon välein, jolloin hän ottaa vastaan raskaana olevat äidit, lapset, koululaiset ja ehkäisyneuvolan asiakkaat. Terveystarkastaja on läsnä lääkärin tarkastuksissa.

4. Kunnan/kuntien yhteistoiminta-alueen päämäärät

Kihniön kuntastrategiassa on määritelty kunnan vahvuudet, niistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman pohjaksi on poimittu seuraavat:

- Turvallinen elinympäristö kaikenikäisille
- Yhteisöllisyys ja aktiiviset yhdistykset ja seurakunnat
- Kunnassa positiivinen elämänasenne
- Ympäröivä luonto ja sen tuomat mahdollisuudet
- Keskeinen maantieteellinen sijainti
- Lapsiperheille Kihniö on hyvä paikka asua ja elää
- Kunnan kokoon nähden hyvät palvelut - terveys- ja sivistyspalvelut
- Hyvät työntekijät ja korkea moraalit
- Nopea ja joustava päätöksenteko

Strategian painopistealueista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu erityisesti:

“Edistämme asukkaiden hyvinvointia”: Kuntalaisten hyvinvoinnin kehittymistä seurataan mm. hyvinvointikertomuksen kautta, työntekijät ja luottamushenkilöt ovat sitoutuneet sen tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn. erityisen tärkeää on turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Lapsi- ja nuorisotyössä toimitaan ennakoivasti, vuorovaikutteisesti ja aktiivisesti kunnan eri yhteisöjen kanssa. Matalan kynnyksen toimintaa laajennetaan ja lisätään yhteisöllisyyttä sekä toisista huolehtimista.

“Kehitämme alueen elinvoimaa”. Matkailuun liittyvät toimenpiteet mm. Pyhäniemen alueen kehittäminen ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien parantaminen ovat myös lapsiperheiden ja nuorten etu. Kunnan brändäys yhteistyössä aktiivisten kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa koskettaa lasten ja nuorten hyvinvointia.

“Palvelumme kuntalaisille”: Palvelut halutaan mitoittaa oikein ja palvelurakenne halutaan pitää siihen sopivana. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut pidetään edelleen kunnassa.

5. Kehittämisehdotukset ja yhteistyön tiivistäminen

Kehittämisehdotuksissa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työryhmä on pyrkinyt kokoamaan yhteen Kihniön kunnan lasten ja nuorten palveluiden nykytilan kartoituksen pohjalta kootut tärkeimmät tavoitteet. Tavoitteena on vähentää riskioaloja, hyödyntää lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukevia palveluita sekä panostaa varhaiseen tukeen ja osallisuuden edistämiseen. Korjaavien palveluiden saatavuuteen ja laatuun halutaan panostaa. Moniammatillisen yhteistyön rakenteet ovat tärkeä osa kehittämistyötä. Suunnitelmassa on ehdotuksia myös henkilöstön työpanoksen kohdentamiseen.

Kihniöllä pyritään vähentämään riskiolosuhteita, panostetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä edistäviin ja tukeviin peruspalveluihin, korostetaan ehkäisevää lastensuojelua ja annetaan varhaista tukea.

Yhteistyömuotoja ja hoitopolkuja kehitetään siten, ettei tuen tarpeen arviointi pitkity. Tavoitteena on tuen suunnittelu ja mahdollistaminen monipuolisella tavalla, neopsy-palveluiden laajentaminen ja yhteistyö koulun kanssa sekä selkeät polut mielenterveyspalveluihin. Koulun, sosiaalipalveluiden ja terveydenhuollon moniammatillisen ryhmän toiminta koordinoi yhteistyötä ja arvioi sen toteutumista.

Lapset puheeksi- menetelmäosaamista levitetään osana LAPE-hanketta eri toimijoille kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi. Toteutunutta arvioidaan LP koulutettujen määrällä, vastuussa ovat sivistystoimi ja koulukuraattori

Kuntien sidosryhmiä on veloitettu ilmoittamaan lastensuojeluun, mikäli lapsen tai nuoren kasvu tai kehitys vaarantuu jollain tavoin. Tietoa on jalkautettu eri hallintoaloille tehokkaasti viime vuosina. Myös laki velvoittaa lasten/nuorten kanssa työskenteleviä henkilöitä ilmoittamaan huolensa omalla nimellä. Vain yksityishenkilö voi tehdä nimettömän lastensuojeluilmoituksen. Tiedon vieminen tästä veloitteesta vapaaehtoistoimijoille ja muille sidosryhmille on huolehdittava vuoden 2019 aikana. Sosiaalitoimi on vastuussa tiedon siirtymisestä käytäntöön eri toimijoille.

Matalan kynnyksen harrastustoiminta mahdollistaa kaikille lapsille/nuorille osallisuuden kokemuksen. Tietoa on jaettava kaikkien saataville, laaditaan kaikenikäisille yhteinen kooste harrastus- ja vapaa-ajan toiminnoista. Kunnan nettisivujen uudistuksessa huomioidaan se, että tieto ja informaatio saavuttavat lapset ja nuoret. Pyritään madaltamaan lasten- ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia. Tiedon jakamisessa käytetään hyväksi sosiaalista mediaa ja kunnan nettisivuja. Kunnan nettisivujen uusi ilmoitusseinä toimii tälle välineenä. Tietohallinto, sivistystoimi, vapaa-ajan toimi yhteistyössä varmistavat toteutuksen.

Nuorisotalon avointa toimintaa sekä pienryhmä- ja kerhotoimintaa kehitetään. Nuorisotalolle on toivottu lisää ohjattua toimintaa. Tavoitteena on saada myös passiiviset nuoret osallistumaan toimintaan. Nuoret osallistuvat itse aktiivisesti talon toiminnan sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Kihniössä perustettu nuorisovaltuusto kehittää ideoita ja on linkkinä kuntaan päin. Tätä arvioidaan toteutuneiden toimenpiteiden määrällä, vapaa-aika- ja sivistystoimi yhdessä nuorisovaltuuston kanssa vastaavat arvioinnista.

Korjaavissa palveluissa -lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun palvelut, muut psykososiaaliset palvelut, aikuisten palvelut- on tärkeää aikaansaada vaikutuksia, joilla lapsen elämäntilanne muuttuu paremmaksi. Palvelujen saatavuus ja laatu ovat sitä mitä kuntalaisille voidaan luvata; palvelut kohdentuvat niitä tarvitseville, toiminnan kustannusvaikuttavuudesta ollaan paremmin selvillä. Tukiperheiden ja –henkilöiden runsaampi saatavuus on tärkeää, koska se edesauttaa perheiden jaksamista arjessa. Tukiperheiden rekrytoinnissa on huomattu, että tukiperheen saama korvaus koetaan riittämättömäksi. Ohjausryhmän tulee kiinnittää huomiota tukiperheen korvauksen korottamiseen.

Erilaisia moniammatillisia ryhmiä on perustettu ja niiden tehokkuutta tulisi lisätä. Tiedonkulun tehostaminen eri ammattiryhmien välillä ja eri ammattikuntien erityisosaamisen tehokkaampaa hyödyntämistä tulisi kehittää. Kohtaamispaikkatyöryhmä luo visiot yhteistoiminnalle, mutta tarvitsee toteutukseen työntekijän, joka huolehtii käytännön työn toteutumisesta.

Kouluruokailussa tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota muuttuneisiin ruokailutottumuksiin, kasvisruokavaihtoehtoihin sekä kouluruokasuosituksen määräyksiin. Kouluruokasuosituksissa korostetaan, että lämpimiä lounasruokavaihtoehtoja tulisi aina olla tarjolla kaksi, joista toinen on kasvisruokaa. Nykyisellään oppilaan kasvisruuan syöminen edellyttää oppilaalta terveydenhoitajan todistuksen, joka toimitetaan keittiölle. Menetelmä on monimutkainen ja hankala. Kasvisruuan syöminen edellyttää tällä hetkellä myös sitä, että valitsee aina kasvisvaihtoehdon. Ellei kouluruokailussa ole päivittäin valittavissa kasvisruokavaihtoehtoa, suositellaan kasvisruokapäivän järjestämistä esimerkiksi kerran viikossa. Kasvisruokapäivänä voidaan tarjota kahta eri kasvisruokaa. Toteutunutta arvioidaan vertaamalla kouluruokailua kouluruokasuosituksiin.

Etsivää työtä juurrutetaan kunnan toimintamuotona sekä verkostoidutaan tavoitteellisesti ja tuloksellisesti. Työtä tuodaan esiin jatkamalla tiedottamista ja luomalla verkostoja ja palvelupolkuja, selkeyttämällä työnkuvaa ja roolia eri tilanteissa. Koulukuraattori arvioi PAR-järjestelmän toteutuneilla asiakaskontakteilla.

Erilaiset ohjeistukset, hoitopolut ja muut suunnitelmat päivitetään säännöllisesti, niistä tiedotetaan henkilökunnalle ja käydään läpi perehdytyksessä.

Perheiden matalan kynnyksen palveluita tuodaan esille palvelumuotona aktiivisesti. POP UP perhekeskustoiminta koulun tiloissa toisi palvelua näkyväksi myös Kihniöllä. Tiivistetään yhteistyötä kunnan järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Yhteistyön aloittamiseksi ja jatkossa toiminnan ylläpitäjäksi olisi nimettävä yhteistoiminta-alueelle työntekijä.

Harrastustoiminnan yhteistyötä on kuluvana vuotena lisätty koulun sosiaalityön ja etsivän nuorisotyön kanssa. Yhteistyön lisääminen edelleen on tärkeää. Harrastustoiminnassa on hyvä kehittää lasten- ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia. Jatketaan edelleen matalan kynnyksen harrastu- ja kerhotoimintaa koululla. Sosiaali- ja nuorisotoimi arvioi toteutunutta.

Kiusaamisen vastaisessa toiminnassa toimenpiteitä tarkastellaan säännöllisesti. Oppilashuoltoryhmä kehittää ja valvoo mm. välituntivalvontaa ja kiusaamiseen puuttumisen keinoja. Keinoja voidaan kehittää mm. selkiyttämällä puuttumisen prosessia ja mahdollisia seuraamuksia. Ennaltaehkäisyyn kiinnitetään huomiota ja koulun henkilökuntaa velvoitetaan toteuttamaan opetuksessaan oppitunteja kiusaamisen ehkäisemiseksi hyödyntämällä erilaisia materiaaleja oppilaiden sosiaalisten taitojen ja kaveritaitojen edistämiseksi. Kehitetään koulun oppilaiden osallisuutta kiusaamisen vastaisessa työssä. Tärkeässä roolissa on kodin ja koulun yhteistyön tiivistäminen sekä luottamuksen ilmapiirin luominen. Oppilashuoltotyöryhmä arvioi mm. Kiva koulu-toiminnan mittareiden avulla.

Kouluterveyskyselyiden tulosten hyödyntämistä parannetaan. Kehitetään suunnitelmallisempaa puuttumista ja tietojen yhdistämistä eri kyselytulosten kanssa esim. kuraattorin ja kouluterveydenhoitajan toimesta kouluterveyskyselyissä esiin nouseviin pulmiin sekä ylläpidetään hyvin toimivia asioita aktiivisesti. Kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori arvioivat toteutumista.

Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen–toiminnan toteutuminen varmistetaan. Mittari: TIMEOUT – koulutuksen järjestäminen uusille työntekijöille, kuraattori ja kouluterveydenhoitaja itse??

Kehittämisehdotus	Arviointi	Vastuuyksikkö
Yhteistyömuotojen ja hoitopolkujen kehittäminen siten, ettei tuen tarpeen arviointi pitkity Nepsy-palveluiden laajentaminen ja yhteistyö koulun kanssa Selkeät polut mielenterveyspalveluihin	toteutunut/ei	Koulun, sosiaalipalveluiden ja terveydenhuollon moniammatillinen ryhmä
Lapset puheeksi- menetelmäosaamisen jalkautus osana LAPE-hanketta eri toimijoille	LAPU koulutettujen määrä	Sivistystoimi, koulukuraattori
Tiedon vieminen vapaaehtoistoimijoille ja muille sidosryhmille veloitteesta tehdä lastensuojeluilmoitus vuoden 2019 aikana,	Toteutunut/ei	Sosiaalitoimi
Tieto matalan kynnyksen harrastustoiminnasta kaikille lapsille/nuorille Vuoden 2019 alussa	Tieto on kunnan nettisivujen uudella ilmoitusseinällä	Tietohallinto/sivistystoimi/vapaa-ajan toimi
Nuorisotalon avoimen toiminnan sekä pienryhmä- ja kerhotoiminnan kehittäminen Myös passiiviset nuoret mukaan toimintaan Nuorisovaltuusto ideoiden kehittäjä ja linkki kuntaan	Toteutuneet toimenpiteet	Vapaa-aika-/sivistystoimi/nuorisovaltuusto
Korjaavien palveluiden vaikuttavuus Tukiperheiden saatavuus	Toteutunut/ei	Sosiaali- ja terveyspalveluiden hankintasopimuksen mukainen ohjausryhmä
Moniammatillisten ryhmien tehokkuuden lisääminen Tiedonkulun tehostaminen eri ammattiryhmien välillä Eri ammattikuntien erityisosaamisen tehokkaampi hyödyntäminen.	Toteutunut/ei	Kohtaamispaikkatyöryhmä visioi, toteutukseen koordinoiva työntekijä nimetään
Kouluruokasuosituksen toteutuminen	Toteutunut/ei	Yhtenäiskoulun oppilashuoltotyöryhmän vastuuhenkilö
Etsivän työn vakiinnuttaminen työmuotona	asiakaskontaktit PAR-järjestelmä,	koulukuraattori
Suunnitelmien ajantasaisuus	toteutunut, sisältyvät perehdytysuunnitelmiin	Yksiköiden esimiehet ja viranhaltijat
Perheiden matalan kynnyksen palveluiden aktiivinen käyttöönotto	Yhteistoiminta-alueelle nimetty ylläpitäjä	Sosiaalitoimi
Harrastustoiminnan yhteistyön lisääminen sosiaali- ja nuorisotyön kanssa	Toteutunut/ei	Sosiaali- ja nuorisotoimi

Kiusaamisen vastaisen toiminnan kehittäminen	Kiva Koulu- toiminnan mittarit	Kiva Koulu -työryhmä
Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen	Toteutunut/ei	Kouluterveydenhoitaja ja -kuraattori
Time Out! –toiminnan toteutuminen	Koulutus järjestetään uusille työntekijöille	Kouluterveydenhoitaja ja -kuraattori

6. Seuranta ja arviointi

Nykytilaa ja toteutunutta kehitystä arvioidaan vuosittain. Tämä tapahtuu kevättalvella kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen valmistelun yhteydessä jokaisella toimialalla. Tässä arvioinnissa tulee olla mukana myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman arviointiraportti. Viimeistään toukokuussa toimielimien, kunnanhallituksen ja valtuuston kokoontuessa strategiaseminaareihin linjaamaan seuraavan talousarviovuoden ja sitä seuraavien kahden vuoden toiminta- ja investointisuunnitelmia huomioidaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan tarvittavat vuosittaiset parannustoimet eri toimialojen keskusteluissa.

Näin parannustoimet kulkevat mukana eri toimielimien valmistellessa toimialansa talousarvion ja suunnitelman, joista kunnanhallitus koostaa tasapainotetun esityksensä kunnan seuraavan vuoden talousarvioksi ja -suunnitelmaksi. Valtuusto hyväksyy talousarvion ja -suunnitelmat yleensä marraskuussa, mutta viimeistään joulukuun valtuustossa.

Tarkastuslautakunta arvioi laatimansa, yleensä valtuustokauden mittaisen, valvontasuunnitelman mukaisesti valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttamista. Erityisen tarkastuksen kohteet tarkastuslautakunta valitsee itse. Lastensuojelulain mukaisen suunnitelman toteuttamista tulisi pyrkiä tarkastamaan ainakin kerran valtuustokaudessa.

Suunnitelman toteuttamista edistämään sekä seurantaa ja arviointia varten on asetettu monialainen yhteistyöryhmä, lapsiasiainneuvosto.